

Organisch en verbindend interieur van D/Dock voor Zandkasteel

23/01/2024 Robert Muis

Het fameuze Zandkasteel in Amsterdam-Zuidoost heeft een transformatie ondergaan om onderdak te bieden aan een gemengd programma van woningen, kantoren, een internationale school en horeca. In samenwerking met Max van Huut heeft D/Dock, met respect voor het oorspronkelijke en organische karakter van het gebouw, het interieur voor alle publieke ruimten ontworpen.

Het Zandkasteel, zoals het gebouw inmiddels wordt aangeduid, is oorspronkelijk in 1986 voltooid als hoofdkantoor van de Nederlandsche Middenstandsbank (NMB), die later opging in de ING. Het beeldbepalende complex, bestaande uit tien torens die zijn geschakeld tot een grillige S-vorm, trok direct na oplevering internationale aandacht.

De opvallende architectuur volgde deels uit het antroposofische gedachtegoed, waarmee de architecten een aangename, vriendelijke en evenwichtige omgeving voor de gebruikers wilden creëren. Dit resulteerde in bijvoorbeeld hellende muren en het volledig ontbreken van hoeken van 90 graden. Voor

een ander deel werd de architectuur bepaald door energiebesparende maatregelen, wat bijvoorbeeld leidde tot de relatief kleine ramen en de zonneschoorstenen.

De baksteenarchitectuur en vormtaal doet denken aan zowel de Amsterdamse School als ontwerpen van Antoni Gaudí. Sinds 2017 is het gebouw een gemeentelijk monument.

Transformatie

De afgelopen jaren is het gebouw getransformeerd om een gemengd programma onder te brengen. De transformatie is in samenwerking ontworpen door a/d Amstel architecten en Alberts & Van Huut International Architects.

In de torens van het complex zijn 263 woningen en een internationale school ondergebracht. Voorts omvat het gebouw een openbare binnenstraat met kantoren en horeca van in totaal 12.000 m². D/Dock maakte het ontwerp voor het nieuwe interieur, in nauwe samenwerking met Max van Huut, waarbij het bureau het concept 'Interne Stad' als leidraad nam.

Harmonisch

In zijn ontwerp heeft D/Dock het oorspronkelijke karakter van het gebouw met respect benaderd. Interessant is hoe het bureau aan de bestaande organische, maar nog steeds hoekige vormen nu veel ronde vormen heeft toegevoegd. Daarbij zijn in de renovatie alleen losse, flexibele elementen gebruikt, die volgens D/Dock bovendien voldoen aan hoge duurzaamheidsnormen.

Het navigeren door het omvangrijke Zandkasteel was een uitdaging, zegt het architectenbureau. Daarom heeft het 'sociale elementen' toegevoegd, die met behoud van de indrukwekkende architectuur gebruiksvriendelijkheid, toegankelijkheid en een gevoel van intimiteit bevorderen. Het bureau heeft een harmonische relatie tussen de bestaande architectuur en het nieuwe interieur nagestreefd. "Er zijn 'nieuwe zaadjes' geplant die in overeenstemming zijn met de organische principes, inherent aan de visie van de oorspronkelijke architecten", verklaart D/Dock.

Straten, pleinen, parken

Het concept van de 'Interne Stad', waar bewoners en kantoorgebruikers voorzieningen delen, is volgens D/Dock "een stap verder dan mixed use: *blended use*". Het ontwerp maakt van het publieke gebied in het gebouw een landschap van straten, pleinen en parken. Bewoners van de appartementen, kantoor- en andere (externe) gebruikers en burens ontmoeten elkaar in dit landschap.

De ontvangsthal op de eerste verdieping fungeert als het kloppende hart van het Zandkasteel. De hal verbindt meerdere kantoor- en co-working-ruimten, vergaderruimten en horecagelegenheden met elkaar. D/Dock ontwikkelde daarbij ook het concept van thematische pleinen, die aan elkaar gerelateerde activiteiten bevorderen, zoals leren, kunst en ontspanning. Ook dit concept is gericht op het toegankelijk maken van het Zandkasteel voor een breed publiek.

De beplanting in het interieur, reeds opgenomen in het ontwerp door Alberts & Van Huut, is herzien door Makers of Sustainable Spaces (MOSS). Hierbij zijn nieuwe planten opgenomen, die passen bij het

kleurenpalet van elke specifieke ruimte.

Comfort en meervoudig gebruik

Het concept strekt verder dan louter esthetiek, legt D/Dock uit. De benadering van het interieurontwerp is gericht op de gebruiker van de ruimten; schaal, functionaliteit, ruimtelijk bewustzijn en aanpasbaarheid moeten zorgen voor een omgeving die het comfort en welzijn van een zeer diverse groep bewoners en bezoekers vooropstelt.

Het idee van 'blended use' betekent een maximalisering van het ruimtegebruik, die resulteert in een dynamische sfeer en een toegevoegde waarde voor het gebouw. "Het auditorium waar een kantoorgebruiker een presentatie geeft tijdens de werkdag verandert 's avonds en het weekeinde in een bioscoop", geeft D/Dock als voorbeeld.

Deze benadering zorgt voor een diversiteit aan mogelijkheden, van kunsttentoonstellingen tot sport- en culturele bijeenkomsten, aldus het bureau. Het verleent het Zandkasteel ook een functie als levendig centrum, niet alleen voor de bewoners, maar ook voor de omringende gemeenschap.

De transformatie van het Zandkasteel – dat oorspronkelijk Amsterdamse Poort als officiële naam had – is in december 2023 bekroond met de Geurt Brinkgreve Bokaal.